

інвестиції в модернізацію виробництва з метою підвищення якості, безпеки продукції та ефективності її виробництва. Однак слід зазначити, що для країн ВГ все ще існують проблеми низької продуктивності виробництва, сировинний характер експорту та незначна частка доданої вартості, слабка технологічна забезпеченість, переважання малих за площею фермерських господарств, як, наприклад, у Польщі та Угорщині. На наш погляд, розвитку та економічному зростанню сільського господарства як України, так і країн ВД сприятиме спільне виробництво на кластерній основі, що дозволить налагодити надійні ланцюги просування товарів та сформувати інноваційну політику розподілу. Країни Вишеградської четвірки можна вважати найбільш привабливими для трудових мігрантів із України. Слід зазначити, що привабливість цих країн для іноземців стабільно зростає, що відбивається у збільшенні чисельності трудових мігрантів. Водночас країни «старої» Європи, пропонуючи вищі заробітні плати, кращий соціальний пакет та умови роботи, є більш привабливими для іноземної робочої сили.

Можна зробити висновок, що економічне зростання, поліпшення ситуації на ринку праці, політика залучення іноземної робочої сили поступово перетворили країни В4 на реципієнтів мігрантів, що, у свою чергу, позначилося позитивно на економічному розвитку.

#### **Список використаних джерел:**

1. Міжнародний валютний фонд. Офіційний сайт. URL: <https://www.imf.org/en/Data>.
2. CAP Performances of the Visegrad Countries After Accession to European Union – Think Visegrad. URL: <https://think.visegradfund.org/fellowship/attachment/ivf-paper-trendov-final>.

*Науковий керівник: д-р. екон. наук, професор Деркач Т.В.*

#### **Топчий Валерій Ігорович**

аспірант 3-го року навчання факультету історії та філософії  
Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

#### **БОРОТЬБА ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ У ДАВНІЙ ГРЕЦІЇ: БАЧЕННЯ КСЕНОФОНТА АФІНСЬКОГО**

Боротьба політичних систем в Давній Греції (у середині V – першій половині IV ст. до н. е.) у баченні відомого давньогрецького історика та

філософа Ксенофонта Афінського має багато спільного із подіями, які на даний момент відбуваються на території сучасної України.

Ксенофонт Афінський – це відомий давньогрецький політик, історик, філософ та полководець (прибл. 440 – прибл. 350 рр. до н. е.), який народився в Афінах у сім'ї аристократів й увійшов в історію як відомий військово-політичний діяч Стародавньої Греції, що усе життя підтримував Спарту та її олігархічну систему управління державою. Автором було написано велику кількість праць з історії, філософії, політики та економіки, в яких він дуже часто торкався боротьби політичних систем у Давній Греції. Передусім це стосувалося Спартанської держави та Афін, в якій загалом домінувала демократія [19].

З метою докладного дослідження даної проблеми, було проведено аналіз декількох праць Ксенофонта Афінського, серед яких передусім можна виділити такі, як:

- «Лакедемонська політія», в якій автор проводить огляд та аналіз основних спартанських законів, введених відомим спартанським політичним діячем та реформатором Лікургом Спартанським приблизно між IX-VI ст. до н. е [12];

- «Грецька історія», де Ксенофонт приділяє увагу розповідям про події пов'язані із Пелопоннеською (431-404 рр. до н. е.) й Коринфською (395-387 рр. до н. е.) війнами та війною між Спартою та Беотійським союзом (379-362 рр. до н. е.) [9];

- «О доходах міста Афіни», де робиться акцент на економічні поради автором Афінам [13] та інші твори.

Сам Ксенофонт Афінський, який не був першим істориком, що описував боротьбу між Спартою та Афінами – фактично став першопрохідцем в плані висвітлення політичної та ментальної різниці між афінським та спартанським суспільством.

Взагалі, більшість сучасних вчених вважає, що саме боротьба за територію та вплив вважаються причинами, які змусили Спарту та Афіни воювати один з одним. Тобто, як вже було сказано вище, відомо, що впродовж майже усього свого існування в Афінах, як держави, домінувала демократія (буквально «влада народу»), яка увесь час намагалася протиставити себе усім давньогрецьким полісам (містам-держavam) й захопити владу над усією Грецією. Але з іншої сторони знаходилася Спарта, в якій, як було зазначено вище, домінувала олігархічна (буквально «влада небагатьох») система правління з елементами монархії й так, як і Афіни, вони

намагалися захопити владу в Давній Греції [1, с. 137] [2, с. 203].

Але, згідно творам Ксенофонта Афінського, можна припустити, що основною причиною конфліктів було не захоплення влади, а конфлікт політичних інтересів у суспільстві обох держав [9] [10] [7] [8].

Справа в тому, згідно наведених Ксенофонтом історичних даних, Спарта фактично була військовою державою, де більша частина спартанців (прибл. 4 тис.) служила в армії й підпорядковувалося двом царям, яких обирала рада старійшин (головний орган влади у Спарті), в яку входили виключно найбагатші та найвпливовіші спартанці (не дивлячись на те, що гроші у спартіатів були офіційно заборонені). Інша частина населення була загалом рабами, кількість яких перевищувала 20 тис. людей [9] [5] [6].

З приводу Афін, у висвітлені Ксенофонта Афінського, можна сказати, що їх система правління була дуже схожа на олігархічну. Наприклад, в них також була рада старійшин, в яку зазвичай обиралися люди аристократичного походження, були раби, які згідно законам обох держав не мали право, як і жінки, брати участь у політичному житті держави й т. д. Унікальність в даному випадку була тільки в тому, що звичайним людям дозволили брати участь у політичному житті Афін, яке й обирало представників у верхівку влади в полісі. Даний момент в Афінах отримав назву «остракізм» (голосування на глиняних черепках), але, як показала подальша практика, даний метод виявився невдалим, у зв'язку з тим, що було легко підробити черепок (в якості прикладу можна навести голосування за страту Сократа в Афінах у 399 р. до н. е.) [9] [10] [13] [11].

В результаті певної різниці в поглядах у суспільствах Афін та Спарти й виникло зіткнення двох політичних систем (які існують зараз), що не тільки не призвело до потрібних для них результатів (згідно даним Ксенофонта панування Спарти та Афін неможливо назвати абсолютною владою над усією Давньою Грецією [9] [10]), а навпаки призвело до серйозної політико-економічної кризи й ліквідації полісної системи як такої у 146 р. до н. е. Римською республікою [15] [17, с. 152].

Можна зробити висновок, що висвітлена Ксенофонтом у його працях суспільно-політична боротьба між Спартою та Афінами є яскравим прикладом зіткнення двох різних політичних систем й показом того, що дані конфлікти призводять лише до серйозних криз та занепаду у будь-якій державі.

Також можна додати, про проведення певної аналогії із сучасністю. На даний момент яскравим прикладом боротьби різних політичних систем у світі

є – це війна між Україною, яка є демократичною державою та російською федерацією, що також вважає себе державою з демократичною системою правління, однак насправді її можна віднести до держави із олігархічною системою правління з елементами монархії та диктатури.

### **Список використаних джерел:**

1. Античная Греция. Том 1. Становление и развитие полиса. М.: Наука, 1983. 421 с.
2. Античная Греция. Том 2. Кризис полиса. М.: Наука, 1983. 382 с.
3. Боннар Андре. Греческая цивилизация. Т.2. От Антигоны до Сократа / [пер. с фр. О. В. Волков]. М.: Издательство иностранной литературы, 1959. 316 с.
4. Боннар Андре. Греческая цивилизация. Т.3. От Еврипида до Александрии / [пер. с фр. Е. Н. Елеонской]. М.: Искусство, 1991. 398 с.
5. Ксенофонт. Агесилай / [пер. с древнегреч. В. Г. Борухович, Э. Д. Фролов]. М.: Наука, 1976. URL: <https://coollib.com/b/551663-ksenofont-grecheskaya-istoriya/read>
6. Ксенофонт. Анабасис / [пер. с древнегреч. М. И. Максимова]. М.: АН СССР, 1951. URL: <https://www.litmir.me/br/?b=120067>
7. Ксенофонт. Гиерон // Штраус Л. О тирании / [пер. с англ. и древнегреч. А. А. Россиуса], [пер. с франц. А. М. Руткевича], 2006. С. 39-63.
8. Ксенофонт. Гиппарх (обязанности начальника конницы). Сочинения Ксенофонта в пяти выпусках, вып. 5 / [пер. с древнегреч. Янчевецкий Г. А.]. Митава: Мелкие статьи, 1880. URL: [https://librebook.me/gipparh\\_obiazannosti\\_nachalnika\\_konnicy/vol1/1](https://librebook.me/gipparh_obiazannosti_nachalnika_konnicy/vol1/1)
9. Ксенофонт. Греческая история / [пер с древнегреч. С.Я. Лурье]. Л.: ОГИЗ Соцэкгиз, 1935. URL: <https://coollib.com/b/291089/read>
10. Ксенофонт. Домострой // Ксенофонт. Воспоминания о Сократе / [пер. с древнегреч. С. И. Соболевский]. М.: Наука, 1993. С. 197-260.
11. Ксенофонт. Защита Сократа на суде // Ксенофонт. Воспоминания о Сократе / [пер. с древнегреч. С. И. Соболевский]. М.: Наука, 1993. С. 153.
12. Ксенофонт. Лакедемонская полития / [пер. с древнегреч. Л.Г. Печатновой], 2014.
13. Ксенофонт. О доходах / [пер. с древнегреч. Э. Д. Фролова]. М.: АН СССР, 1964. URL: <https://coollib.com/b/551664-ksenofont-o-dohodah/read>
14. Ксенофонт. О коннице // Сочинения Ксенофонта в пяти выпусках, вып. 5 / [пер. с древнегреч. Янчевецкий Г. А.]. Елгава: Мелкие статьи, 1880. URL: [https://librebook.me/o\\_konnice/vol1/1](https://librebook.me/o_konnice/vol1/1)
15. Моммзен Т. История Рима. 4 т. Т. 1 / [пер. с нем.]. М.: Наука, 1997. URL: [https://www.e-reading.mobi/bookreader.php/1003504/Mommzen\\_Teodor\\_-\\_Istoriya\\_Rima.html](https://www.e-reading.mobi/bookreader.php/1003504/Mommzen_Teodor_-_Istoriya_Rima.html)
16. Ставнюк В. В. Становлення афінського поліса. Київ: Аквілон-Плюс, 2005. 216 с.

17. Строгеецкий В. М. Афины и Спарта. Борьба за гегемонию в Греции в V в. до н. э. (478-431 гг.), Акра, 2008. 291 с.

18. Суриков И. Е. Античная Греция: политики в контексте эпохи: время расцвета демократии. М.: Наука, 2008. 383 с.

19. Штоль Г. В. История Древней Греции в биографиях (первое издание в 1896 году) . Русич, 2003. URL: [https://royallib.com/read/shtol\\_genrih/istoriya\\_drevney\\_gretsii\\_v\\_biografiyah.html](https://royallib.com/read/shtol_genrih/istoriya_drevney_gretsii_v_biografiyah.html)

*Науковий керівник: д-р.іст.наук., професор Хмарський В. М.*

**Узунов Сергій Опанасович**

аспірант кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

## **ОХОРОНА СПАДКОВОГО МАЙНА ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

Досвід застосування ЦК України виявив суттєві недоліки в регулюванні певних правових понять та конструкцій спадкового права, що вимагає їх критичного наукового аналізу та переосмислення, зокрема, щодо охорони спадкового майна (п. 2 ст. 34 Закону «Про нотаріат» [1]).

На сьогодні нотаріусами не вироблено єдиних рекомендацій з приводу проведення такої складної та тривалої у часі процедури як охорона спадкового майна із проведенням його відповідного опису. Частіше за все нотаріуси використовують усі можливі засоби аби уникнути вжиття заходів до охорони спадщини. Так, нотаріуси пропонують спадкоємцям подати заяву про прийняття спадщини, якщо вони фактично її не прийняли, а потім посилаються на положення пункту 1.1 глави 7 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України [2], відповідно до якого охорона спадкового майна триває до прийняття спадщини спадкоємцями, а якщо її не прийнято – до закінчення строку, встановленого цивільним законодавством України для прийняття спадщини. Таким чином нотаріуси уникають небажаної для них складної процедури охорони спадкового майна.

Охорона спадкового майна здійснюється нотаріусом за місцем відкриття спадщини в інтересах спадкоємців, відказоодержувачів та кредиторів спадкоємця, які заявляють свої права на майно. Охорона майна здійснюється на підставі заяви спадкоємців, відказоодержувачів та кредиторів. Цих заходів може бути вжито і з ініціативи самого нотаріуса,